Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu

Câteva incidente ridicate de apărare, respinse.— Lista martorilor. — — Apărarea acuzatului.—

Ziua I-a

Am relatat în numărul de eri pe scurt, cum a decurs începutul procesului lui Corneliu Z. Codreanu la tribunalul militar al corpului II.

Redăm azi, după note stenografice cum s'au desfăşurat desbaterile.

Apărarea ridică un incident cerând amânarea

D-ra LIZETA GHEORGHIU, avocat: Domnule preşedinte, subsemnaţii apărători, care facem această cerere, avem onoarea să ridicăm următorul incident de amânare.

D. PREŞEDINTE: Nu se poate face aceasta decât după apelul martorilor.

D-ra LIZETA GHEORGHIU: Domnule preşedinte, în conformitate cu art 336, după luarea identităţii acuzatului se trece la această amânare. Poate că luarea identităţii martorilor ar fi o formalitate care ar obosi tribunalul inutil...

D. PREŞEDINTE: Tribunalul nu oboseşte niciodată.

D-ra LIZETA GHEORGHIU, avocată: In conformitate cu legea, suntem în drept a desvolta, incidentul de amânare.

D. PREŞEDINTE: D. procuror are ceva de obiectat?

D. PROCUROR: Nu am nimic de obiectat.

D-ra LIZETA GHEORGHIU, avocat: Ca să fiu scurt, am să citesc incidentul, pe care îl voiu depune în dublu exemplar, în conformitate cu textul legii, pe masa onor. tribunal.

Domnule Prim preşedinte,

Subsemnaţii avocaţi, apărători ai d-lui Corneliu Zelea Codreanu, în virtutea prevederilor art. 294 şi 336 al codului J. M. avem onoare a ridica următorul incident de viciată sesizare a tribunalului de judecată şi nesocotirea dreptului de apărare.

In fapt:

I. Potrivit rechizitoriului definitiv al d-lui procuror militar Gheorghe Athanasiu, cu nr. 20 din 6 Mai 1938 şi rechizitoriul Nr. 209 din 9 Mai 1938, precum şi potrivit ordonanţei definitive Nr. 38547/938, 17 Maiu a d-lui jude instructor maior Dan Pascu, trimiterea în judecată a d-lui Corneliu Zelea Codreanu s'a făcut pentru imputaţiuni bazate pe acte cuprinse, aşa cum arată rechizitoriul şi ordonanţa definitivă, într'un număr de 20 dosare, la care se trimite în mod expres.

Ori, atât potrivit adresei Nr. 213 din 16 Mai 1938 a cab. V instrucţie către parchetul tribunalului militar pag. 105, dosar Nr. 2785/938, cât şi adresei Nr. 17130 din 17 Mai 1938, a parchetului tribunalului militar către camera de acuzare, reiese că onor camerei de punere sub acuzare nu i-au fost trimise toate dosarele adică toate volumele cauzei, lipsind dosarele Nr. 12, 14, 15 , 16, 17 şi 18.

In drept:

In conf. cu prevederile art. 200 al. ultim C. J. M. în caz de crime ministerul public va înainta dosarul camerei de acuzare în trei zile dela primirea lui.

Ori, necontestat, în speţă, toate cele 20 de volume formau „dosarul cauzei", şi toate trebuiau puse la dispoziţia camerei de acuzare pentruca aceasta să se pronunţe în deplină cunoştinţă de cauză.

Art. 276 din proc. pen. deasemeni arată că se face convocarea camerei de acuzare numai după ce este în posesiunea tuturor actelor şi pieselor care constituesc dosarul cauzei.

In deosebi, în speţă, prin faptul că piesele aflate în volumele care constituiau dosarul cauzei au constituit indiciile de vinovăţie pentru judecătorul de instrucţie şi procurorul militar acestea nu puteau lipsi din deliberarea camerei de acuzare decât prin nesocotirea flagrantă a legii, care duce la nulitatea deciziei Nr. 17 din 17 Maiu 1938 a camerei de acuzare de pe lângă corpul II armată.

Nulitatea acestei deciziuni atrage viciata sesizare a tribunalului de judecată şi solicităm retrimiterea dosarelor la camera de acuzare pentru a se proceda în conformitate cu prevederile legii.

Dar mai considerăm cu totul viciată sesizarea tribunalului de judecată şi nulă decizia Camerei de acuzare şi pentru următoarele două consideraţiuni:

In fapt:

Ordonanţa definitivă a d-lui judecător de instrucţie poartă data de 17 Maiu 1938 cu nr. 38547, iar decizia camerei de acuzare este dată în aceiaşi zi de 17 Maiu 1938, cu nr. 17.

Este iarăşi fapt necontestat că ultimul interogatoriu, prevăzut de art. 210 al C. J. M. s'a luat inculpatului în ziua de 16 Maiu 1938.

Deci era o imposibilitate materială ca inculpatul să fi putut lua cunoştinţă de ordonanţa definitivă înainte de a se fi pronunţat decizia camerei de acuzare.

In drept.

Art. 221 din Cod. J. M. arată că procedura camerei de acuzare de pe lângă corpurile de armată, privind tribunalele militare, este aceea prevăzută în codul de procedură penală.

Art. 276 proc. pen., arată la al. 9: „Ministerul public, partea civilă şi inculpatul au dreptul de a depune memorii scrise". Deci, textul de lege spune „au dreptul", prin urmare este vorba să repetăm de „un drept" al inculpatului.

Dar, ce fel de „drept" era în speţă când ordonanţa definitivă se dă în aceiaşi zi cu decizia camerei de acuzare şi, bineînţeles, ordonanţa definitivă a trebuit să mai treacă şi la ministerul public, căci acesta din urmă înaintează dosarul cauzei camerei de acuzare.

Ce fel de memorii putea să mai facă inculpatul? El nici nu ştia că s'a dat vre-o ordonanţă definitivă, nu putea să-i cunoască cuprinsul, nu i s'a comunicat nimic, nu a fost citat deloc pentru camera de acuzare. S'a nesocotit, aşa dar, flagrant „dreptul" acuzatului şi decizia camerei de acuzare dată în astfel de condiţiuni, nu poate subsista.

Dar mai relevăm,

In fapt:

In cauzele criminale, consilierul raportor al camerei de acuzare trebue să menţioneze în raportul ce face, dovezile strânse, calificarea juridică, etc.

In speţă, se vede din examinarea raportului, o afirmaţie surprinzătoare a d-lui consilier raportor, anume că inculpatul îşi recunoaşte faptele. Este suficient a se citi interogatoriile inculpatului, spre a se vedea cât este de eronată această afirmaţie şi cum a putut ea înfăţişa camerei de acuzare o situaţie cu totul falsă. Desigur, nu recunoaşterea că s'au aflat la mine actele, dovedeşte existenţa crimei, ci recunoaşterea faptului delictual în sine, înseamnă o recunoaştere a imputaţiunii.

Dar, probabil plecând dela aceste premize cu totul eronate, camera de acuzare se mulţumeşte a reitera, rezumativ, cuprinsul ordonanţei definitive şi a rechzitoriului d-lui procuror, fără însă să se ocupe sub nici o formă de apărarea inculpatului.

In drept:

Art. 281, proc. pen. aplicabil tribunalelor militare, conf. art. 221 C. J. M. arată categoric că în deciziune „Camera este obligată a se pronunţa asupra mijloacelor de apărare invocate în cuprinsul instrucţiei". Al. final al acestui articol arată apoi, „că toate dispoziţiunile acestui articol sunt prescrise sub pedeapsă de nulitate".

Este clar deci, că decizia camerei de acuzare prin care se înlătură nemotivat susţinerile de apărare ale inculpatului, nu poate avea fiinţă legală. In speţă, mai mult, camera de acuzare n'a voit nici măcar să ştie sau să discute susţinerile de apărare ale inculpatului. Ori cu acest procedeu nu se poate trimite în judecată un om pentru învinuire de crimă.

In consecinţă, decizia camerei de acuzare, învestind tribunalul militar al corpului II armată, prin nesocotirea flagrantă a legii rugăm a se considera viciat sesizat tribunalul militar şi a se trimite afacerea la camera de acuzare, spre a da deciziunea cu păstrarea normelor de lege.

Cu stimă,

(ss) *Lizeta Gheorghiu,*
avocat

D-ra avocat LIZETA GHEORGHIU: In consecinţă, d-le preşedinte şi onorat tribunal, vă rog să luaţi cunoştinţă de incidentele ridicate, pe care le depunem în dublu exemplar pe masa onoratului consiliu.

D-l PREŞEDINTE: D. procuror are cuvântul.

Replica procurorului general

D. prim procuror maior magistrat IONESCU RADU: D-le preşedinte, onorat consiliu, socot încă dela început că incidentele ridicate de onorata apărare sunt lipsite de temeiu legal pentru consideraţiunile următoare:

Netrimiterea la camera de punere sub acuzare a dosarelor care formează în ansamblu procesul, ţin să relevez dela început că atât ordonanţa definitivă cât şi noi, ne vom întemeia consideretele şi concluziunile noastre pe o anumită şi limitată serie de acte, aflate în acele dosare menţionate în cererea de incident, acte care se găsesc în copii legalizate de judecătorul de instrucţie în volumul I, care a fost supus deliberării camerei de acuzare. Cu alte cuvinte, camera de acuzare în cazul când nu a avut toate dosarele, a avut totuşi materialu' necesar material pe care ordonanţa definitivă şi rechizitoriul scris îşi întemeiau concluziile, încât deciziunea care s'a pronunţat este o deciziune pronunţată în conformitate cu dispoziţiunile legii.

In ceeace priveşte celelalte incidente, pentru toate acelaş argument: Este drept că legea de procedură, atât cea militară, cât şi legea de procedură penală comună, la care ne trimite codul de justiţie militară, prevăd anumite termene fixe şi obligatorii peste care nu se poate trece.

Obligaţiunea pentru Camera de acuzare nu este să se facă aceasta în termen de trei zile obligatorii ,adică să lase să se scurgă cele trei zile şi numai după acest termen să fixeze termen pentru a păşi la judecarea cauzei. Nu. Este suficient că înăuntrul acestor trei zile să se fi respectat termenul obligat de lege şi este procedurăîndeplinită. Ca atare, desigur că deciziunea dată de Camera de acuzare are existenţă legală şi ca atare şi din acest punct de vedere incidentele urmează a fi respinse

D. COSMOVICI: Am cere respectuos cuvântul în replică.

Acuzatul cercetând unul din dosare

Apărarea cere din nou cuvântul

D. PRIM-PREŞEDINTE: Aveţi cuvântul dar vă rugăm să fiţi cât mai scurt.

D. COSMOVICI: D-le prim-preşedinte şi onorat Tribunal, iau cuvântul în special pentru a combate începutul concluziunilor puse de d. procuror general. „Încă dela început sunt lipsite de temei" — aşa a început d-sa. Acest „încă" ne jeneză în primul rând pentru că apărăm aci într'un proces de gravitatea căruia suntem conştienţi, aşa că nu ne-am permite să începem cu un incident care să nu aibă prestigiul legalităţii şi fundamentul lui în lege.

Iată de ce credem noi esenţial — numai o singură parte din petiţie vom desvolta — că dv astăzi nu sunteţi sesizaţi legal Potrivit legii dvs. organice, codul de justiţie militară, în afacerile criminale, ordonanţa definitivă urmează să fie comunicată Camerei de punere sub acuzare, iar Camera de punere sub acuzare este aceea care vă sesizează pe dvs.

Iată, citesc acest aliniat al art. 220:

„Oricare ar fi concluziunile ordonanţei definitive în caz de crime, Ministerul public va înainta dosarul Camerei de acuzare în trei zile dela primirea lui, iar în caz de alte infracţiuni, direct instanţei de judecată, împreună cu toate anexele şi lista martorilor propuşi".

Procedura Camerei de acuzare este aceea prevăzută de art. 221 al legii dv. organice. Iată-l:

„Procedura înaintea Camerei de acuzare este aceea prevăzută în codul de procedură penală pentru Camera de acuzare respectivă, în măsura aplicabilă la tribunalele militare şi dacă nu contravine dispoziţiilor exprese din codul de faţă".

Iar codul de procedură penală în art. 270 are următorul cuprins:

„Dacă faptul este calificat crimă prin lege şi Camera de acuzare constată probe şi indicii suficiente contra inculpatului, ordonă trimiterea acestuia înaintea Curţii cu juraţi", — adică înaintea dvs. a onoratei curţi, prin substituire şi prin trimiterea codului de justiţie militară Prin urmare dv. sunteţi sesizaţi de către deciziunea Camerei de punere sub acuzare, în speţă prin deciziunea nr. 17 din 17 Maiu 1938.

Ori, ce constatăm noi? Constatăm că onorata Cameră de punere sub acuzare a dvs., a corpului II armată, a suferit din cauza aceleiaşi lipse, de care am suferit noi ,apărarea până astăzi adică dosarele cauzei — sunt 20 care în înţelesul legii formează un singur dosar — nu i-au fost trimise.

Prin urmare, spunem noi, dacă Camera de punere sub acuzare îmi găseşte o învinuire, ei bine, sunt în drept s'o ştiu: aţi citit toate piesele din dosare, pentru că altfel nu mă puteţi acuza?

Adresa cu care se trimit aceste dosare face menţiune, chiar în dosarul dvs., dela instrucţie, că s'au trimis numai 11 dosare. Şi atunci spunem: nu poţi d-ta, onorată Cameră de punere sub acuzare ,să mă aduci aci pentru crimă, dacă din 20 de dosare, n'ai văzut decât 11. Mai este încă o jumătate din dosare pe care trebuia s'o cerceteze.

Iată argumentul nostru, argumentul legii în baza căruia judecaţi dvs. potrivit Constituţiunii:

„In toate cazurile Camera de punere sub acuzare este datoare să statueze pentru fiecare din inculpaţii trimişi înaintea sa, asupra tuturor infracţiunilor care rezultă din actele dela instrucţie".

Ei bine, unde sunt actele dela instrucţie dacă nu sunt în dosare? Onoratul domn procuror a spus: sunt în cópii certificate.

Voi reveni şi asupra acestui lucru.

Alt incident ridicat de apărare

D-ra avocat LIZETA GHEORGHIU: Domnule preşedinte, vă rog să-mi îngăduiţi a desvolta următorul incident, în conformitate cu art. 294 al. final şi art. 336 C. J. M.:

Din cele 13 acte enumerate în rechizitoriul definitiv, sub titulatura: „Sustragere şi deţinere de acte interesând siguranţa statului" au fost găsite numai 9 în dosarele care ne-au fost puse la dispoziţie, pentru studierea şi organizarea apărării. Două din aceste acte nu au putut fi găsite la paginile la care se fac trimiterile; or două nu au putut fi găsite, deoarece dosarele care le cuprind nu ne-au fost puse la dispoziţie.

Aceste acte sunt socotite corp delict şi au servit ca temei acuzaţiunilor, atât ale d-lui procuror militar cât şi ale d-lui judecător de instrucţie.

Cele două acte greşit indicate sunt:

1) Ordinul secret nr. 16 al Inspectoratului de jandarmi Craiova (dos. nr. 9 Casa Verde, pag. 515);

2) Broşura nr. 8 secretă a Inspectoratului general de jandarmi (dosar Lugoj, pag. 1).

Cele două acte al căror dosar nu ne-a fost pus la dispoziţie sunt:

1) Ordinul telegrafic cifrat nr. 586/938, al Insp. general al jandarmeriei (dosar nr. 14 colonel Stănescu pag. 87);

2) Ordinul personal confidenţial nr. 116 din 27 Iulie 1937 al prefecturii jud. Prahova (dosar nr. 14 colonel Stănesc pag. 100).

D-l preşedinte şi onor Tribunal, noi apărătorii, până la ora 21, când am plecat aseară de aci, nu primisem aceste dosare; în schimb însă, am avut onoarea să constatăm că aceste dosare au fost cerute cu o adresă a onoratei comisii, fiind reclamate de organele de cercetare. Deci, în loc ca aceste dosare să servească pentru pregătirea apărării, probabil că ele au servit astă noapte pentru a se face noui cercetări, care să servească înainte la acuzare, în loc să servească dreptului sfânt al apărării.

In consecinţă, pe baza prevederilor art. 335 C. J. M., solicităm un nou termen pentru ca apărarea şi inculpatul, în timp util, să-şi poată pregăti apărarea, punându-li-se la dispoziţie toate actele care formează dosarul cauzei, în deosebi, că este vorba de acte care au hotărît trimiterea în judecată, fiind considerate drept dovezi de culpabilitate, şi deci nu pot fi excluse dela examenul inculpatului şi apărării.

D-l PRIM PREŞEDINTE: D-l comisar regal are cuvântul

Comisarul regal cere respingerea

D. PRIM PROCUROR: D-le preşedinte, onor. tribunal. Aceleaşi întâmpinări pe care le-am făcut pentru respingerea primului incident, le menţin drept concluziuni de respingere şi pentru acest incident.

Apărarea nu se poate plânge în faţa domniilor voastre că nu a avut cunoştinţă de piesele încriminate, piese care formează fundamentul întregului proces, acuzare în acest proces. Ele au figurat în dosarul nr 1 în copie legalizată de către d. judecător de instrucţie, încât nu vă puteţi plânge astăzi că nu aţi avut posibilitatea să luaţi cunoştinţă de ele.

Cu toate acestea, după informaţile pe care le-am avut — pentru că această chestiune şi mai cu seamă cererile pe care le-aţi făcut în timpul studierii dosarelor nu mă privesc — ştiu că dosarele v'au fost aduse la cunoştinţă.

D-ra LIZETA GHEORGHIU (apărare): Când?

D. PRIM PROCUROR: Eu nu pot să ştiu lucrul acesta, dar în orice caz, ştiu că aţi avut posibilitatea să luaţi cunoştinţă de piesele pe care, şi judecătorul de instrucţie şi noi, ne vom întemeia concluziile noastre.

D-ra LIZETA GHEORGHIU: D-le preşedinte, noi nu putem primi această ofensă, pentru că noi nu afirmăm niciodată neexactităţi.

D. PRIM PROCUROR: Deaceea, d-le preşedinte şi onorat tribunal, vă rog să binevoiţi a respinge incidentul.

Apărarea intervine din nou

D. SEBASTIAN RADOVICI, avocat: D-le preşedinte, şi onorat tribunal, cred că nimeni nu are interes ca un proces în care se aduc cele mai grave acuzaţiuni unui om, un proces care interesează atât de viu opinia publică, a acestei ţări, să se judece altfel decât cu o instrucţie completă şi — ţiu să subliniez — cu o apărare completă. Ori, este incontestabil că din dosarele care trebuiau să mi se pună la dispoziţie, lipsesc câteva, piesele acuzatoare care se găsesc în special în dosarul nr. 14, care există piesele acuzatoare care se pretind a fi cele mai grave, pentrucă pe baza lor, inculpatul Corneliu Zelea Codreanu, este trimis în judecata d-lor voastre pentru crimă de trădare. Ori, atunci, onorat tribunal, mă întreb cum este posibil ca noi să răspundem la această acuzare, fără să cunoaştem piesele acuzatoare? S'a spus de către d. prim procuror că aceste piese ar exista în copie în dosarul instrucţiunii. Ei bine, refuz să iau cunoştinţă de copii, atunci când este vorba de piese cari constituesc însăşi corpul delict, când se pretinde că ele constituesc însăşi crima săvârşită. In asemenea împrejurări, acestea nu au nici o valoare dacă nu sunt puse la dispoziţie în original.

Dealtfel, credem că şi pentru valoarea juridică şi etică a sentinţei ce trebue să pronunţaţi, cererea noastră trebue să fie admisă şi ca atare vă rugăm să binevoiţi a o admite.

D. PRIM PREŞEDINTE: D. avocat Cosmovici are cuvântul.

D. avocat HORIA COSMOVICI: D-le preşedinte, onorat tribunal, vă rog să-mi permiteţi să fac o observaţie din partea inculpatului; nu este a mea ca avocat

Această observaţie este următoarea: dacă lipsesc piese din dosar şi dacă dosarul nu l-a avut la dispoziţie, inculpatul a fost privat personal de dreptul de apărare, pentrucă numai cunoscând piesele dela dosar şi având dosarul, putem şti ce martori să propunem şi cu ce dovezi să ne apărăm.

Deci, dorinţa inculpatului este să se adaoge ca argument următorul lucru: nu pot şti cum să mă apăr, dacă nu ştiu cu ce mă atacă.

Insist asupra chestiunii orginalelor. fiindcă inculpatul vrea să vadă originalele.

Ştiţi care a fost primul cuvânt, cu care am fost întâmpinaţi noi, apărători, în momentul când inculpatul a fost adus dela Jilava aci?

— Arătaţi-mi, vă rog, originalele.

Ori, aceste originale nu există.

D. prim PREŞEDINTE: Tribunlul va delibera.

Şedinţa se suspendă: Tribunalul intră în deliberare.

La redeschidere:

D. Prim PREŞEDINTE: — Pentru motivele care se vor vedea, Tribunalul respinge şi al doilea incident.

In chestia unor martori

D-ra LISETTE GHEORGHIU: Domnule preşedinte, vă rog să-mi daţi voie ca tot pe scurt să ridic un incident.

Domnule Preşedinte, subsemnaţii apărători ai d-lui Corneliu Zelea Codreanu, avem onoarea a vă ridica următorul incident de amânare, pentru nesocotirea dreptului de apărare:

In conformitate cu art. 254 C. J. M. d. preşedinte, cu ocazia îndeplinirii formalităţilor prevăzute de acest text, trebuia să notifice inculpatului lista martorilor, informatorilor, etc., pe care acuzarea cere a fi chemaţi pentru desbaterile orale.

In speţă, cu ocazia îndeplinirii formalităţilor prevăzute de art. 254 C. J. ., faţă de acuzat l s'a notificat un singur martor — Ghiocel — propus de acuzare, abia în ziua de 22 Mai, orele 18 (6 p. m.). In ajunul procesului s'a comunicat de către d. grefier, deci fără nici o calitate, o nouă listă de martori ai acuzării.

Este firesc, că apărarea nu-şi mai poate administra contraproba şi în orice caz această notificare este în totul neregulată şi contrară legii.

Vă rugăm, pe baza art. 335, 336 C. J. M. să binevoiţi a amâna procesul, pentru a ne pregăti apărarea în întregul ei şi pentruca acuzarea să aibă posibilitatea să-şi propună din timp, martorii trebuincioşi, din toate punctele de vedere, acuzării.

Or, domnule preşedinte, sunt 5 sau 6 martori, care sunt pe o listă separată la dosar. Aceşti martori ne-au fost comunicaţi abia aseară, întâmplător. Asupra acestor martori nu ne-am putut face niciun fel de contraproba, nici un fel de contralistă în apărare.

D. PRIM PROCUROR: Domnule preşedinte şi onorat tribunal, opun ca argument aceiaşi depoziţie din acelaş text de lege invocat de onorata apărare pentru admiterea celui de al treilea incident, ridicat acum; şi anume dispoziţiile finale din art. 254, în care se arată obligaţia de a prezenta lista martorilor sau informatorilor, cu ocazia îndeplinirii formalităţilor prevăzute în prima parte a art. 254 din C. J. M., şi având noi facultatea — înţelegând prin „noi" atât pe mine cât şi apărarea — să propunţ martori într'un termen arătat şi anume nu se vor cita decât acele persoane a căror adresă a fost complect arătată, iar lista acestora se va propune cel mai târziu în 5 zile după îndeplinirea de către preşedinte a formalităţilor prevăzute de art. 254.

In orice caz, vă fac declaraţia solemnă că aceşti martori, dacă dvs. veţi socoti că nu au fost regulat notificaţi, renunţ de a fi audiaţi ca martori şi rog onoratul tribunal ca, în virtutea puterilor discreţionare pe care i le acordă legea, să admită a fi audiaţi ca informatori.

D. avocat H. COSMOVICI:— domnule preşedinte, daţi-ne voie să adăugăm următoarele lucruri:

Sunt două feluri de probe într'un proces: Este proba care pleacă din iniţiativa mea, dar mai este o contraprobă sau cum spune textul pe care a binevoit să-l citească d. procuror general: informatori, martori experţi în descărcare.

Cu alte cuvinte d-ta, cu anumite probe mă încarci, mi le pui în spinare.

Ei bine, daţi-mi voie să mă descarc... Acesta este înţelesul aliniatului 2. Eu nu am de unde să ştiu ceeace d-ta îmi pui în spinare, dă-mi voie, după ce iau cunoştinţă să propun şi eu martori în descărcare. Aceasta este utilitatea şi redacţiunea textului.

D. PRIM PROCUROR: Onorat consiliu, eu am făcut declaraţiunea formală că renunţ ca aceste persoane propuse în ultimul timp ca martore să fie audiate. Dar nu se poate contesta existenţa unui text de lege care îmi dă dreptul şi mie şi dvr., domnilor apărători, rămânând ca d. preşedinte singur să aprecieze, — dacă în cursul desbaterilor putem propune să se aducă aici în instanţă orice fel de mijloace care ar putea fi folositoare pentru aflarea adevărului.

Domnilor, am declarat dela început că renunţ ca aceste persoane să fie audiate ca martori: dar cer în schimb aplicarea dispoziţiunilor art. 309 care spune:

„Preşedintele din oficiu sau la cererea părţilor, poate să cheme în cursul desbaterilor să asculte ca informatori orice persoane ar părea necesare să fie audiate pentru descoperirea adevărului, dând la nevoie contra acestor persoane, chiar mandat de aducere".

Deaceea socot că în concluzie am fost în respectul dispoziţiunilor legii.

D-na avocat LIZETA GHEORGHIU: — Ne vom referi şi noi la puterile discreţionare ale onoratului domn preşedinte cerându-i să ne acorde asupra acestor martori contraprobă şi în special să dispună ca dela cazierul judiciar să mi se aducă fişa acestor martori.

D. PRIM PREŞEDINTE: Se suspendă şedinţa pentru deliberare.

La redeschidere.

D. PRIM PREŞEDINTE: Tribunalul ia act de renunţarea la audierea ca martori a celor propuşi cu lista ulterioară, renunţare făcută din partea ministerului public şi va aprecia în cursul desbaterilor dacă este cazul să fie audiaţi alţi informatori.

Respinge incidentul.

MARTORII

La ora 11 şi un sfert începe apelul martorilor. Sunt strigaţi d-nii: D. Ghiocel, Ion Crăcăuanu, prof. Ion Zelea Codreanu, av. Mihail Polichroniade, av. Al. Chr. Tell, prof. Ion Dobre, col. Zăvoianu, Dorin Hasnaş, Traian Cotigă, Gh. Stoenescu, Gh. Ciorogaru, Ilie Negoescu, prof. Dragoş Protopopescu, absenţi, prof. Nichifor Crainic (prez.) av. Crânganu, Arnold Roth, Carol Becker, Henri Ghica, pr. Ion Dumitrescu, Ioan Cantacuzino (prez.) Ing. Voicu Popescu, dr. Ion Cantacuzino (prez.) prof. Vasile Cristescu, Nicolae Totu, Victor Gârcineanu, col. Gh. Polihroniade, col. Petre Bolintineanu, Paraschiv Georgescu (prez.), amiral Teodorescu, g-ral dr. Popovici, g-ral dr. farm. Grinţescu, g-ral dr. D. Constantinescu (prez.), prof. Mihail Manoilescu, prof. Dan Rădulescu, Iuliu Manîu (prez.) prof. Ion Găvănescul, Ion Mihalache, prof. Simion Mehedinţi (prez.), prof. C. Giurescu, av. Jean Naum, col. C. Bolintineanu, Petre Bolintineanu, Ilie Gârneaţă, Traian Brăileanu, Nellu Ionescu-Iaşi, Emil Zgoanţă (prez.), Ion Banea, av. Petre Pogonat, col. Const. Stănescu, prof. I. Erollo (pr.), D. R. Ioaniţescu, prof. Em. Antonescu (prez.), prof. Gr. Forţu (prez.), prof. dr. D. Gerota (prez.), av. D. Popa, pr. Ion Moţa, prof. George Murnu, Dumtru Livezeanu (prez.), Alex. Hodoş, prof. Vintilă Dongoroz, Eugen Petit (prez.), Gh. Solomonescu, Nic. Georgean, dr. Al. Vaida Voevod, Gr. Iunian, col. Const. Malamuceanu, M. Sandulache, g-ral div. Ion Antonescu (prez.), g-ral Gh. Moruzi, g-ral C. Comănescu, g-ral Mihail Ignat, g-ral Dona, g-ral Costandache (prez.), g-ral Petrovicescu, (prez.), g-ral M. Racoviţă, (prez.), g-ral N. Rujinschi, prof. Nae Ionescu, ing. Clime, Alex. Cantacuzino, pr. Gr. Cristescu, col. rez. Cristescu g-ral Artur Văitoianu, C. Argetoianu, col. Emil Pălângeanu, g-ral Ilie Ştefleа, g-ral D. Coroamă, g-ral Virgil Bădulescu, maior Florin Rădulescu, D. Stoicescu, Alex. Vergatti, Gr. Manoilescu (prez.), av. Crânganu, Vasile Iasinschi, Gh. Furdui, pr. Andrei Mihăilescu, prof. Radu Gyr, Sima Simulescu, ing. Eugen Ionică, Bănică Dobre, col. V. Piperescu, g-ral Gabriel Marinescu, Gr. Coandă, ing. Fotiade, Ion Foti, Const. Iarca, prof. Pantazi, (prez.), prof. Chirnoagă (prez.), av. D. Gerota, dr. Ranetescu-Câmpina (prez.), dr. V. Trifu, Traian Herseni (prez.), Ernest Bernea, prof. N. Pop, g-ral C. Iacob, col. Const. Luca, ing. Ion Gigurtu, Eugen Demetriu, Neagoe Flondor, N. Ulrich, dr. P. Topa, g-ral Sănătescu, g-ral Ştefan Ionescu.

Din 117 martori ai apărării, sunt prezenţi 27.

La d. av. Emil Zgoanţă, se renunţă ca martor, d-sa intrând între apărători.

Patru informatori propuşi ulterior sunt absenţi.

D. PRIM PREŞEDINTE: D. procuror are cuvântul cu privire la martori.

D. PRIM PROCUROR: Domnule preşedinte, onorat tribunal, v'aşi ruga să daţi cuvântul onoratei apărări pentrucă eu am un singur martor care şi acela este lipsă.

Aş vrea să ascult apărarea dumnealor în ceace priveşte martorii care lipsesc, pentru ca eu să răspund la argumentele dumnealor şi în acelaş timp să fac şi obiecţiunile mele în ceeace priveşte martorul meu.

INTERVENŢIA APĂRĂRII

D. PRIM PREŞEDINTE: Apărarea are cuvântul.

D. avocat HORIA COSMOVICI: Domnule preşedinte, onorat tribunal, cu privire la martori trebue observat dela început că sunt de două categorii — deşi toţi aceştia — când vom judeca incidentul — onorata Curte l-a reţinut — vom arăta că prin faptul că n'am avut dosarele, intră într'o categorie — dar totuşi noi îi considerăm acum de două categorii.

Prima categorie o formează martorii din afară. In ce sens? Adică aceia cu care, în calitatea mea, pe care o aveam, — şi n'o contest şi o recunosc — de şef al mişcării legionare şi de conducător spiritual al partidului Totul pentru ţară, am venit în contact. In acest sens, este o serie de martori, pe care îi pun în categoria celor în afară de mine.

Dar cea mai importantă categorie o constitue a doua: martorii care n'au fost în afară de mine, martorii care au fost lângă mine, — fiindcă vedeţi dv. nu se poate nega că dacă n'am spune adevărul aci, în faţa dv. adevăr în virtutea căruia dv. pretindeţi — şi este just — că judecaţi, am face rău.

Ei bine, acest inculpat de astăzi, Corneliu Zelea Codreanu, dacă ar fi fost singur n'ar fi ajuns aci. A fost şeful unui partid şi al unei mişcări. Ei bine, ori cum am face, cei care au fost lângă el, cei care l-au ajutat şi l-au înţeles, cei care au executat ceeace el a crezut şi a formulat, vrem să fie aci. Este legitim.

Aceasta a doua categorie de martori se numeşte categoria martorilor de fapt, a martorilor care ştiu lucruri pe care cei din afară nu le pot şti, decât în măsura în care contactul cu ei a legitimat să cunoască anumite chestiuni.

Prin urmare, asupra acestui prim punct conchid în felul următor: Mă judecaţi pentru o activitate politică; singur n'am putut-o face. Cum am făcut-o, cum am executat-o, cum am infiltrat-o în sufletul celor care m'au apropiat, aceasta trebue să v'o spună ei. Sunt martorii de fapt. De aceştia nu mă puteţi priva. Şi cred că dv. veţi înţelege rostul acestei argumentări a noastre.

Acum, din cauza măsurilor excepţionale, suntem într'o situaţie juridică nouă, care n'a mai apărut până astăzi. Sunt aceia cari au făcut parte — unii da, alţii nu; nu se ştie, fiindcă noi n'avem de unde şti şi nici n'o pot şti şi nici n'am avut de unde lua cunoştinţă — sunt acei martori care astăzi au aşa numitul domiciliu forţat, adică sunt oameni care în virtutea unui jurnal al consiliului de miniştri şi al ministerului de interne, sunt forţaţi să stea într'un anumit loc: în speţă Miercurea Ciucului. Această forţare a fost mai întâiu în trei locuri, actualmente este într'unul singur: la Miercurea Ciucului.

Ei bine este o problemă nouă de drept, pe care trebue s'o judecaţi dv. şi eu o pun cu atât mai mult cu cât ordonanţa cât şi rechizitoriul se ocupă şi analizează — deşi noi nu subscriem la felul cum analizează — cele trei puteri în stat.

Dv. reprezentaţi una din aceste trei puteri în stat; potrivit Constituţiei şi legilor ţării. Insă, potrivit Constituţiei şi legilor ţării, şi anume potrivit cu noua constituţie Regele Carol II art. 1, deşi divizaţi sub acest aspect, totuşi sunteţi unitari, pentrucă reprezentaţi statul, care nu poate fi decât unitar.

Iată care este importanţa acestei acţiuni. Art. 1 din noua Constituţie spune: „Regatul României este un stat unitar şi indivizibil". Este unul. Ei bine, dacă este unul, oricum îşi manifestă puterea lui, fie pe cale judecătorească, fie pe cale administrativă, fie pe cale executivă, dar prin faptul că este unul, dv. faceţi parte integrantă aci — cu privire la anumite măsuri luate de Statul Român — din el, sunteţi una.

Ori iată o măsură: domiciliul forţat. Forţezi un om să stea într'un anumit loc. Dacă este „forţat" înseamnă că acela nu este domiciliul lui. Şi dacă puterea executivă îi forţează unde să stea, puterea judecătorească, una cu puterea executivă, nu poate să nu recunoască că stă acolo, fiindcă aşa vrea Statul.

Ei bine, noi am indicat adresele la Miercurea Ciucului pentru martorii care sunt acolo. Citaţiile trebuiau îndeplinite. Nici măcar nu ni s'ar putea imputa o neglijenţă sau o lipsă de zel. Ţinem foarte mult la acest lucru ca în acest proces să nu ni se impute lipsa de zel. Prin urmare, suntem în imposibilitate de a-i aduce pe aceştia.

Conchid, unind partea a doua cu ceeace am spus la început: sunt martorii mei de fapt. E foarte greu şi mi-e imposibil să mă apăr. Deci vreau ca aceşti martori, dv. înţelegând rostul lor, să trimiteţi să-i aducă şi până atunci, dacă ar fi să ne le-

(Continuare în pag. 12)